

MİKROÖĞRETİM UYGULAMASININ ÖĞRETMEN ADAYLARININ SINIFTA DERS ANLATIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

THE EFFECT OF MICROTEACHING PRACTISES ON STUDENT TEACHERS' VIEWS OF GIVING LESSONS IN THE CLASSROOM

İzzet GÖRGEN*

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, mikroöğretim uygulaması yapan öğretmen adaylarının sınıfta ders vermeye ilişkin görüşlerinde mikroöğretim öncesi ve sonrası farklılık olup olmadığının incelenmesidir. Bu çalışma Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu III. sınıf öğrencilerinin katılımıyla 2000 yılı Güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının sınıfta ders vermeye ilişkin görüşleri 31 maddelik anketle alınmıştır. Ankette yer alan 11 maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı değişiklikler gözlenmiştir. Ancak anketin diğer maddelerine ilişkin öğrenci görüşlerinde anlamlı değişiklikler gözlenmemiştir.

Anahtar Sözcükler: mikroöğretim, öğretmen eğitimi, öğretmenlik becerileri.

ABSTRACT: The aim of this study is to examine whether there is a difference between the student teachers' opinions before and after using microteaching. This study has been conducted in the fall semester of 2000 at Muğla University Physical Education and Sport Academy with the participation of the third year students. In this study the student teachers' view on teaching in the classroom has been dealt with a questionnaire which is consisting of thirty-one questions. Significant differences have been observed in the eleven questions which are related on the students' perspective before and after using microteaching. However, there were not been any significant differences in the other questions of the questionnaire.

Keywords: microteaching, teacher education, teacher skills.

1. GİRİŞ

Eğitimde niteliksel gelişimi sağlama, eğitim kurumlarının en önemli amaçlarından biridir. Eğitimde nitelik geliştirmede önemli iki unsur

ise eğitim programı ve öğretmendir. Eğitim programını gerçekleştirmede ve öğrenme yaşantıların öğrencilere kazandırmada sınıftaki öğretmenin etkisi büyüktür. Öğretmen eğitiminde niteliği yükseltmeden, eğitimde kaliteye ulaşmak olası görülmemektedir. Öğretmen, eğitim sisteminin en temel unsurudur. Öğretmen okulda öğrenciyle sürekli etkileşim içinde olan, öğretim programlarını uygulayan, öğretim teknolojileri ve materyallerini kullanan, ölçme ve değerlendirme yapan kişidir.

Öğretmen yetiştirmeye yönelik programlarda uygulamaya dönük etkinlikler programın vazgeçilmez bir ögesidir. Bir öğretmenin sahip olduğu ilke ve teorileri uygulama fırsatı bulabilmesi son derece önemlidir. Bunu gerçekleştirmeye katkı getireceği düşünülen, teori ile pratik arasında etkili bir araç oluşturmaya yönelik uygulamalardan biri de mikroöğretimdir.

1.1. Mikro öğretim Nedir?

Mikroöğretim, önceden belirlenmiş kritik öğretmen davranışlarının öğretmen adaylarına kazandırılması yöntemidir. Bunun için her uygulamada birkaç kritik öğretmen davranışı belirlenip uygulanmaktadır. Bu şekilde basite indirgen öğretim ortamında önemli öğretmen davranışlarının daha iyi algılanması ve kazanılması kolaylaştırılmaktadır. Bu yöntemde sınıftaki öğrenci sayısı ve ders süresini azaltma, öğretim etkinliğinde ise yoğunlaştırma vardır. Mikroöğretim, gerçek sınıf ortamının daha küçültülmüş ve sınırlandırılmış birazda yapaylaştırılmış bir öğretim ortamıdır.

* Yrd.Doç.Dr. Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi-Muğla igorgeren@mu.edu.tr

1.2. Mikroöğretim Uygulamasının Amacı Nedir?

Mikroöğretim ilk kez 1960 yılında öğretmen eğitiminde niteliği artırmak amacıyla yapılan deneysel bir programın parçası olarak Stanford üniversitesinde geliştirilmiştir (Demirel, 2000). İngiltere’de öğretmen eğitiminde mikroöğretim uygulamaları ve bu uygulama sürecindeki becerileri analiz etme yaygın olarak kullanılmaktadır (Bisset, 1999). Mikroöğretim uygulamaları ile ilgili çalışmalar farklı alanlarda da karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda mikroöğretim yöntemi tıp eğitiminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunun nedeni tıp eğitimi alanında pedagoji eğitiminin eksikliği olarak görülmektedir (Ananathakrishnan, 1993). Macleod (1987) mikroöğretimin gelişimi ve kullanılmasıyla ilgili yaptığı tarama çalışmasında, mikroöğretimin etkisizliğine ilişkin çok az bulgulara ulaşmıştır. Mikroöğretim uygulamalarında teori tabanlı araştırmalar sınırlı olmasına rağmen, bilişsel modeli temel alan mikroöğretim uygulamalarının mevcut çalışmalarla birlikte gelecekteki araştırmalara yeni bir boyut getireceğini belirtmiştir. Ülkemizde ise, mikroöğretim bazı üniversite ve özel kuruluşlarda hizmetiçi eğitim yöntemi olarak uygulanmaya başlanmıştır. Mikroöğretim, öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlamada uygulamaya yönelik çalışmaların önemli bir ögesidir. Öğretmenlik uygulamaları halen gerçek okul ve sınıf ortamlarında yürütülmektedir. Ancak bu durum başlangıçta pek çok öğretmen adayı için hiçte kolay olmayan bir deneyimdir. Zira, öğretmenlik uygulamasına yeni başlayanlar için ilk izlenimlerle ilk yaşantılar ve onların etkileri son derece önemlidir. İlk öğretmenlik uygulamasına başlayan adaylar için sınıf son derece karmaşık bir ortamdır. İşte mikroöğretim böyle bir ortama hazırlıkta bir geçiş olarak düşünülmüştür (Kulahçı, 1994). Mikroöğretimle ilgili yapılan araştırmalarda; Bayraktar (1982), mikroöğretim yönteminin öğrenciyi derse hazırlama, sunma, işleme ve uygulama etkinlikleri ile ilgili sorunların çözümünde yararlı olduğunu belirlemiştir (Aktaran: Kazu, 1996). Aksan ve Çakır (1992)’ın geliştirdikleri model oluşturma,

hazırlık, uygulama, dönüt ve yeniden öğretim basamaklarından oluşan mikroöğretim modelinin, öğretmen davranışları geliştirmekteki etkisi ve yeterliliği üzerine yürüttükleri araştırmada, modeli destekler nitelikte sonuçlar alınmıştır.

Mikroöğretim uygulamasında öğretmen yetiştirmek, öğretmen adaylarına kişilik kazandırmak ve araştırma yeteneklerini geliştirmek amaçlı güdüdür. Mikroöğretim, normal öğrenme-öğretme süreçlerinin karmaşıklığını kolaylaştırma-ya amaçlayan bir laboratuvar öğretim yöntemidir. Mikroöğretimde, başarısızlık riskinin en az, öğretim yeteneği imkanlarının ise yüksek olduğu yapay ortamlarda (laboratuvarlarda) öğretmen adaylarına hizmet öncesi mesleki deneyim kazandırılır. Ayrıca, mikroöğretim uygulaması ile hata yapma korkusu en aza indirilerek öğretmen adaylarının öz güven kazanmalarına katkıda bulunulur.

1.3. Mikroöğretim Tekniğinin Uygulama Süreci Nasıldır?

Mikroöğretimde dersler kısa tutulur (5-20 dakika), öğrenci sayısının az olmasına dikkat edilir, (5-10 öğrenci) ve her dersin öğretilme amacı yeterince açıklanır (Kulahçı, 1994). Genellikle öğrenci grubu olarak öğretmen adaylarının sınıf arkadaşları öğrenci rolünü üstlenir. Bu aşamadaki önemli sorun bir öğrencinin gerçek ortamda, kendi kadar bilen ve aynı yaştaki akran grubuna ders vermesidir. Ancak burada unutulmaması gereken bir konuyu öğretmek değil, bir tekniği uygulamaktır.

Mikroöğretim tekniği ile ders verme aşamaları şöyle sıralanabilir.

1- Belli bir konuda 10-15 dakikalık bir ders planının hazırlanması.

2- Dersin işlenmesi, varsa video kamera ile kaydedilmesi.

3- Dersin izlenmesi ya da video kameraya kaydedilen dersin izlenmesi.

4- Dersin hem öğretmen hem de izleyen grup tarafından değerlendirilmesi. (Mikroöğretim değerlendirme formunun doldurulması). Ayrıca, grup üyelerinin öneri, katkı ve eleştirileri sonucu bazı düzeltmelerin yapılması.

5- Dersin tekrar hazırlanıp işlenmesi.

6- Yeniden değerlendirme yapılması.

Mikroöğretimde öğretim becerilerinin denenmesinin yanında hataların düzeltilerek tekrar denenmesi de esastır. Ancak, bu teknik alıştırma yoluyla beceri kazandırma etkinliği olarak görülmemelidir. Çünkü, mikroöğretim sürecinde, kişinin kendi öğretim biçimini analiz ederek ve onları değerlendirerek öğretimini geliştirme becerisi kazanması yanında, başkalarının öğretim tekniklerini gözleyip analiz ederek onlardan öğrenmesi de amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Mikroöğretim uygulaması araştırması ile öğretmen adaylarının okul uygulamalarındaki ders anlatımına daha iyi hazırlanmış olarak başlamalarının sağlanması amaçlanmıştır. Böyle bir hazırlık süreci sonucunda öğretmen adayının dersi daha az kaygı ile hazırlama ve sunması, kendini sınıfta daha güvende hissetmesi beklenmektedir. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının sınıfta ders anlatımına yönelik görüş ve düşüncelerinde mikroöğretim uygulamasının etkisi ile bir değişim oluşup oluşmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın çalışma evrenini 2000-2001 öğretim yılı güz dönemi, Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencileri, örneklemini III. Sınıf, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini alan öğrencileri oluşturmaktadır.

2.1. Araştırma Problemi

Mikroöğretim tekniği uygulaması, öğretmen adaylarının “sınıfta ders anlatımına” ilişkin görüş ve düşünceleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmakta mıdır?

2.2. İşlem Basamakları

1- Dönem başında örneklem grubuna “Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımına İlişkin Görüş ve Düşünceleri” anketi uygulanmıştır.

2- Her bir öğretmen adayı mikroöğretim için bir konu saptamıştır. Temel öğretmenlik beceri-

leri olan; derse giriş yapma (dikkati çekme, güdüleme, hedeften haberdar etme, geçiş), dersi geliştirme (uyarıcı materyalleri sunma-ipucu, dönüt-düzeltilme, pekiştirme verme, katılımı sağlama) ve sonuç alma (son özet, tekrar güdüleme, kapanış) işlemleri saptanan bu konulara dayalı olarak planlanmıştır.

3- Öğretmen adayı planladığı sunuyu yaparken diğer öğretmen adayları sınıfta öğrenci rolünü oynamışlardır. Bu grup mikroöğretim uygulaması bittikten sonra “değerlendirme grubu” olarak da görev yapmıştır. Bu süreç dönüşümlü olarak her öğrenci sunu yapacak şekilde devam ettirilmiştir.

4- Mikroöğretim uygulamasında, gözlenebilir etkili öğretim becerileri analiz edilerek oluşturulan mikroöğretim değerlendirme formu kullanılmıştır.

5- Her öğretmen adayı sunusunu yapmıştır.

6- İstekli öğrencilerin sunularına öncelik verilerek bazı sunular kamera ile kayda alınmıştır.

7- Mikroöğretim uygulamasının değerlendirilmesi, sınıf içi grup tartışması ve değerlendirme formlarının doldurulması ile yapılmıştır.

8- Sınıf olarak uygulamanın eleştirisi yapıldıktan sonra video bantlar sınıfça izlenerek dönüt-düzeltilme verilmiştir.

9- Uygulama yapan öğretmen adayı video kaydını izledikten sonra öz eleştirisini yapmıştır.

10- Öğretmen uygulamalarıyla ilgili eleştirileri özetlemiştir.

11- Dönem sonunda başta uygulanan anket örneklem grubuna tekrar uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla “Öğretmen Adaylarının Sınıfta Ders Anlatımıyla İlgili Görüş ve Düşünceleri” başlıklı anket hazırlanmıştır. Anketteki maddelerin hazırlanmasında Kulaşçı'nın “Mikroöğretimde Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Deneyimi II. Değerlendirme” adlı çalışmasından da yararlanılmıştır (Kulaşçı, 1994). 31 madde olarak hazırlanan ankete kontrol soruları eklenerek anketin güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Anket maddele-

rinin geçerliğine ilişkin Eğitim Bilimler alanında uzman üç üniversite öğretim elemanının görüşleri alınmıştır. Anket, örneklem grubundaki 24 öğrenciye dönem başında ve dönem sonunda olmak üzere iki kez uygulanmıştır. Anket maddelerine cevaplayıcılar “evet-hayır-kararsızım” kategorilerinde katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ankette evet kategorisi (3), kararsızım (2), hayır (1) değerleriyle puanlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Anketin ön ve son uygulamaları arasında her maddedeki görüş ve düşüncelerde anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel olarak iki bağımlı grubun karşılaştırılması yöntemi olan Paired-Samples “t” testi ile SPSS programında analiz edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada cevabı aranan soru “Mikroöğretim tekniği uygulamasının, öğretmen adaylarının sınıfta ders anlatımına ilişkin görüş ve düşüncelerinde anlamlı farklılıklar oluşturup oluşturmadığıydı. Bunu test etmek için öğretmen adaylarının sınıfta ders anlatımına yönelik görüş ve düşünceleri anketinin ön ve son uygulama sonuçlarına göre yapılan “t” testi sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’e göre; öğretmen adaylarının anketin 6. maddesinde ifade edilen “ders anlatırken hata yapmaktan endişeleniyorum” şeklindeki görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi mikroöğretim uygulaması öncesinde öğretmen adaylarının büyük bölümü ders anlatırken hata yapma endişesi yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak, mikroöğretim tekniğini uyguladıktan sonra derste hata yapma endişesi taşıdığını ifade eden öğretmen adaylarının sayısında anlamlı bir şekilde azalma gözlenmiştir. Bu sonuca göre; öğretmen adaylarının mikroöğretimle uygulama yaptıktan sonra “ders anlatırken hata yapma” endişesinden uzaklaştıkları söylenebilir. Yapılan araştırmalar (Çakır, 2000; Külahçı, 19994) mikroöğretimin, öğretmen adaylarının rahatlamalarında, çekin-

genliklerinin yenilmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgumuz bu sonuçlarla da desteklenmektedir.

Tablo 1’de de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının anketin 7. maddesinde ifade edilen “ders anlatırken yapacağım yanlışlıkları nasıl düzelteceğimi bilememekten endişeleniyorum” yönündeki görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretim uygulaması öncesinde öğretmen adayları ders anlatırken yapacakları yanlışlıkları nasıl düzeltecekleri konusunda kararsızlıklarını ifade etmişlerdir. Ancak, mikroöğretim uygulamasından sonra derste yapılacak yanlışlıkları nasıl düzelteceğini bilmediklerini ya da kararsız olduklarını ifade eden öğretmen adaylarının sayısında anlamlı bir azalma gözlenmiştir. Bu sonuca göre; mikroöğretim uygulamasının öğretmen adaylarını derste yaptıkları yanlışlıkları nasıl düzelteceklerini bilememe endişesinden uzaklaştırdığı söylenebilir. Bu durumun nedeni Demirel (2000)’in de ifade ettiği gibi, mikroöğretim tekniği ile bir öğretmen adayının bir dersi sunması, bu sunumun genellikle filme alınması, filme alınan dersin sunulmasının televizyon ve videodan tekrar izlenmesi ve tartışmalarda eksiklikler üzerinde durulması, daha iyi neler yapılacağına karar verilerek yoğun bir dönüt-düzeltilme süreci yaşanması ile açıklanabilir.

Öğretmen adaylarının anketin 10. maddesinde ifade edilen “ders sürecinde akıcılığı sağlayamamaktan endişe duyuyorum” yönündeki görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretim uygulaması öncesinde öğretmen adayları derste akıcılığı sağlayamama endişesi konusunda kararsızlıklarını belirtirlerken, mikroöğretim uygulamasından sonra bu endişeyi taşıdığını ve kararsızlığını belirten öğretmen adaylarının sayısında anlamlı bir azalma gözlenmiştir. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulamasının, öğretmen adaylarını ders sürecinde akıcılığı sağlayamama endişesinden uzaklaştırdığı söylenebilir. Bu konuda yapılan araştırmalar (Çakır, 2000; Külahçı, 1994) göstermiştir ki mikroöğretim, öğretmen adayının dersi sunma

Tablo 1- Öğretmen Adaylarının “Sınıfta Ders Anlatımına” İlişkin Görüş ve Düşünceleri Anketi Ön ve Son-Uygulama Sonuçlarına Göre Elde Edilen t Değerleri.

No	MADDELER	N	x		S _s		df	t	(2-tailed)
			Ön Test	Son Test	Ön Test	Son Test			
1.	Derse ilk başlangıcı nasıl yapacağımı bilemiyorum.	24	1.416	1.416	.775	.775	23	.000	1.000
2.	Öğrencilerin soru sorması ve cevabı bilemezsem düşüncesi beni endişelendiriyor.	“	1.875	1.583	.991	.775	“	1.194	.245
3.	Ders araç-gereçlerini kullanırken karmaşa yaşayacağımdan endişe duyuyorum.	“	1.291	1.125	.624	.337	“	1.163	.257
4.	Anlatacaklarımın dersin ortasında bitmesinden endişeleniyorum.	“	1.625	1.625	.875	.875	“	.000	1.000
5.	Öğrencilerin karşısında ders anlatma düşüncesi beni heyecanlandırıyor.	“	2.375	2.333	.923	.868	“	.182	.857
6.	Ders anlatırken hata yapmaktan endişeleniyorum.	“	2.416	1.916	.880	1.018	“	2.398*	.025*
7.	Ders anlatırken yapacağım yanlışlıkları nasıl düzelteceğimi bilememekten endişeleniyorum.	“	1.875	1.375	.797	.710	“	2.220*	.037*
8.	Dersin eleştirileceğinden endişe ediyorum.	“	1.333	1.625	.637	.875	“	-1.273	.216
9.	Öğrencilerden gelen konu dışı sorular karşısında nasıl davranacağımı bilememek beni endişelendiriyor.	“	1.708	1.333	.907	.637	“	1.989	.059
10.	Ders sürecinde akıcılığı sağlayamamaktan endişe duyuyorum.	“	2.083	1.541	.928	.833	“	2.325*	.029*
11.	Derste sürekli problem çıkaran bir öğrenciye nasıl davranacağımı bilememek beni endişelendiriyor.	“	1.541	1.375	.833	.646	“	.778	.445
12.	Sınıfa hakim olamamaktan endişe duyuyorum.	“	1.791	1.166	.931	.481	“	3.021*	.006*
13.	Ders anlatma düşüncesi bana zevkli geliyor.	“	2.541	2.625	.833	.646	“	-.464	.647
14.	Kendimi öğretmenlik rolüne hazır hissetmiyorum.	“	1.375	1.208	.710	.588	“	.891	.382
15.	Ses tonumu, konuşma hızımı ayarlayamayacağımdan endişe duyuyorum.	“	1.583	1.125	.829	.337	“	3.114*	.005*
16.	Ders verirken şaşkıntıdan endişe duyuyorum.	“	1.958	1.750	.952	.944	“	1.000	.328
17.	Öğrenciler karşısında ders verme düşüncesi beni endişelendiriyor.	“	1.958	1.375	.907	.710	“	3.444*	.002*
18.	Düzgün cümle kuramamaktan endişeleniyorum.	“	1.916	1.541	.880	.883	“	1.567	.131
19.	Ders verme zamanı yaklaştıkça daha çok öğrenmem gerektiğini düşünüyorum.	“	2.541	2.291	.779	.907	“	1.064	.299
20.	Öğretmenlik uygulaması hiç olmasa diyorum.	“	1.166	1.000	.564	.000	“	1.446	.162
21.	Sınıfın ve dersin kontrolünü sağlayamam düşüncesiyle derste grup tartışması açmaktan endişeleniyorum.	“	1.083	1.125	.282	.448	“	-.371	.714
22.	Öğrencilerin düzeyine inememekten endişe duyuyorum.	“	1.250	1.166	.531	.380	“	.700	.491
23.	Öğrencilerin dikkat ve ilgisini konuya nasıl çekeceğimi bilememek beni endişelendiriyor.	“	1.666	1.125	.637	.337	“	4.033*	.001*
24.	Ders anlatırken söyleyeceklerimi unutmaktan endişeleniyorum.	“	2.166	1.750	.868	.847	“	2.318*	.030*
25.	Uygulama gerektiren konularda nasıl bir gösteri yöntemi uygulayacağımı bilemiyorum.	“	1.416	1.083	.829	.282	“	2.326*	.029*
26.	Konuya doğru katkıda bulunan öğrencilere nasıl ve ne tür pekiştireç vereceğimi bilemiyorum.	“	1.333	1.041	.702	.204	“	1.904	.070
27.	Öğrencilerle iletişim kuramamaktan endişeleniyorum.	“	1.375	1.166	.646	.380	“	1.415	.170
28.	Başkalarından yardım almaktan çekiniyorum.	“	1.375	1.500	.769	.780	“	-.647	.524
29.	Ders anlatırken sabırlı olamayacağımdan endişeleniyorum.	“	1.583	1.333	.829	.637	“	1.813	.083
30.	Ders anlatırken duygularımı kontrol edememekten endişeleniyorum.	“	1.666	1.250	.916	.607	“	2.198*	.038*
31.	Dersi nasıl bitireceğimi bilemiyorum.	“	1.416	1.083	.717	.282	“	2.563*	.017*

* Bu maddelerde anlamlı farklar gözlenmiştir.

ve işlemede karşılaştığı problemlerin çözümünde olumlu sonuçlar vermektedir.

Öğretmen adaylarının anketin 12. maddesinde ifade edilen “sınıfa hakim olamamaktan endi-

şe duyuyorum.” görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretim uygulamasından önce öğretmen adayları sınıfa hakim olama-

ma endişesi konusunda bir kararsızlık yaşarlarken, mikroöğretim uygulamasından sonra bu endişeyi yaşadığını belirten ve kararsız olan öğretmen adayı sayısında anlamlı bir azalma gözlenmiştir. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulamasının öğretmen adaylarını sınıfa hakim olamama endişesinden uzaklaştırdığı söylenebilir. Bu sonuç, Külahçı'nın (1994) yaptığı çalışmada belirlediği "mikroöğretim uygulaması öğretmen adayına sınıfa hakimiyet yeteneklerini kazandırmada olumlu sonuçlar vermektedir" bulgusuyla da örtüşmektedir. Bu durum şöyle açıklanabilir; mikroöğretim uygulaması ile deneyimi yetersiz olan aday öğretmenlerin, oluşturulan kontrollü sınıf ortamında yani doğal sınıflarda yer alan gürültü, öğrenme güçlüğü çeken, sıkılan öğrenciler vb. sınıf yönetimiyle ilgili etkenlerin ortamdaki kaldırılmasıyla yalnızca öğretim işine yönelmesinin sağlanması, onların sınıfa hakim olma endişelerinin azalmasında etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının anketin 15. maddesinde ifade edilen "ses tonumu, konuşma hızımı ayarlayamayacağımdan endişe duyuyorum" görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretimden önce öğretmen adayları konuşma hızlarını ve ses tonlarını ayarlayamama endişesine yönelik görüşlerinde belli bir kararsızlık yaşarlarken, mikroöğretimden sonra bu endişeyi yaşadığını ifade eden ve kararsız olan öğretmen aday sayısı anlamlı bir şekilde azalmıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulamasının öğretmen adaylarını, konuşma hızlarını ve ses tonlarını ayarlayamama endişesinden uzaklaştırdığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının, anketin 17. maddesinde ifade edilen "öğrenciler karşısında ders verme düşüncemi beni endişelendiriyor" görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretimden önce öğretmen adayları öğrenci karşısında ders verme düşüncesinden endişelenme konusunda bir kararsızlık yaşarken, mikroöğretimden sonra bu kararsızlığı ve endişeyi yaşadığını ifade eden öğretmen aday sayısı anlamlı bir şekilde azal-

mıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulamasının öğretmen adaylarını, öğrenciler önünde ders verme endişelerinden uzaklaştırdığı söylenebilir. Bu sonuç şöyle yorumlanabilir: Mikroöğretim ile başarısızlık tehlikesinin düşük, öğretme yeteneği olanaklarının yüksek olduğu yapay ortamlarda öğretmen adaylarına hizmet öncesi deneyim kazandırmak amaçlanmaktadır. Araştırmada dersin videoya kaydedilerek, değerlendirme formu doldurularak, öğretmen adayına kendi dersini değerlendirme şansının verilmesi ve dönüt-düzeltilme sürecinin yoğunluğu nedenleriyle öğretmen adayının kendi zayıf ve güçlü yanlarını görerek, zayıf yanlarına ilişkin çözüm önerilerine de ulaşarak, kendine güven duygusu geliştirmesi sağlanmıştır denebilir.

Öğretmen adaylarının anketin 23. maddesinde ifade edilen "öğrencilerin dikkat ve ilgisini konuya nasıl çekeceğimi bilememek beni endişelendiriyor" görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretimden önce öğretmen adayları öğrencilerin dikkat ve ilgilerini konuya çekebilme endişesine yönelik görüşlerinde kararsızlık yaşarlarken, mikroöğretimden sonra bu endişeyi ve kararsızlığı yaşadığını ifade eden öğretmen aday sayısı anlamlı bir şekilde azalmıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulaması, öğretmen adaylarını öğrencilerin dikkat ve ilgilerini derse nasıl çekebilecekleri konusunda bilinçlendirerek onların bu yöndeki endişelerinden uzaklaşmalarında etkili olmuştur denebilir.

Öğretmen adaylarının anketin 24. maddesinde ifade edilen "ders anlatırken söyleyeceklerimi unutmaktan endişeleniyorum" görüşlerinde mikroöğretim uygulamasından önce ve sonra anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretimden önce öğretmen adayları ders verirken söyleyeceklerini unutmama endişesi taşıdıklarını belirtirlerken, mikroöğretimden sonra bu endişeyi yaşadığını ifade eden öğretmen aday sayısı anlamlı bir şekilde azalmıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulamasının, öğretmen adaylarını ders anlatırken söyleyeceklerini unutmama endişesinden uzaklaştırdığı söylenebilir. Bu durum şöyle açıklanabilir; mikroöğretim uygulaması sistemli bir yakla-

şimla öğretmen adaylarına değerli deneyimlerde bulunma ve kendi davranışları ile başedebilme olanağı sağlayarak riski az bir ortamda öğretmenlik becerisi kazandırmada etkilidir.

Öğretmen adaylarının anketin 25. maddesi olan “uygulama gerektiren konularda nasıl bir gösteri yöntemi uygulayacağımı bilemiyorum” görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Mikroöğretimden sonra bu konuda bilgi eksikliği olduğunu ifade eden öğretmen adayı sayısı mikroöğretim uygulaması öncesine göre anlamlı şekilde azalmıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulaması öğretmen adaylarının uygulama gerektiren konularda nasıl bir gösteri yöntemi kullanacakları konusunda bilgilenmelerinde etkili olmuştur denebilir. Bu sonuç özellikle örneklem grubunun beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencileri olması nedeniyle önemlidir. Zira, araştırmaya katılan öğretmen adayları öğretmenlik yaşamlarında öğrencilerine ağırlıklı olarak psiko-motor alanda davranışlar kazandıracaklardır. Psiko-motor alan davranışlarının kazandırılmasında ise gösteri yönteminden etkilice yararlanılmaktadır.

Öğretmen adaylarının anketin 30. sorusu olan “ders anlatırken duygularımı kontrol edememekten endişeleniyorum” görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Mikroöğretimden önce öğretmen adayları ders anlatırken duygularını kontrol edememe endişesine ilişkin görüşlerinde kararsızlık yaşadıklarını belirtirlerken, mikroöğretimden sonra bu endişeyi ve kararsızlığını belirten öğretmen adayı sayısı anlamlı bir şekilde azalmıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulaması öğretmen adaylarını ders anlatırken duygularını kontrol edememe endişelerinden uzaklaşmalarında etkili olmuştur denebilir.

Öğretmen adaylarının anketin 31. maddesi olan “dersi nasıl bitireceğimi bilemiyorum” görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Mikroöğretimden sonra dersi nasıl bitireceğini bilmediğini ifade eden öğretmen adayı sayısı mikro-

öğretim uygulaması öncesine göre anlamlı bir şekilde azalmıştır. Bu sonuca göre, mikroöğretim uygulaması öğretmen adaylarının dersi nasıl bitirecekleri konusunda bilgilenmelerinde etkili olmuştur denebilir. Mikroöğretim tekniğiyle geliştirilebilecek öğretmenlik becerileri arasında “dersi bitirme” becerisi de yer almaktadır. Mikroöğretim sürecinde öğretmen adaylarının dersi nasıl sonuçlandıracaklarına ilişkin davranışlar kazanabildiklerini yapılan araştırmalar (Çakır, 2000; Külahçı, 1994) göstermiştir. Allen (1972) yaptığı araştırmada, mikroöğretim uygulayan grubun değişik uyarıcıları kullanma, pekiştirme, araştırma ve dersi bitirme becerilerinde performanslarının arttığını saptamıştır (Aktaran: Kuzu, 1996). Bu sonuçlar araştırmamızın bulgusuyla da örtüşmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi anketin diğer maddelerine yönelik öğrenci görüşlerinde mikroöğretim uygulaması öncesi ve sonrasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Özellikle negatif değer alan “dersin eleştirileceğinden endişe duyuyorum”, “sınıfın ve dersin kontrolünü sağlayamam düşüncesiyle derste grup tartışması açmaktan endişeleniyorum”, “başkalarından yardım almaktan çekiniyorum” maddelerine yönelik görüşlerin, mikroöğretim uygulamasının dezavantajları olarak belirtilen şu faktörlerden etkilendiği söylenebilir: Öğretmen adaylarının yapay ortamlarda ders anlatması, kendisi kadar bilen arkadaşlarının öğrenci rolünde yer almaları, video kameraya çekilmenin yaşattığı heyecan, arkadaşları ve öğretmeni tarafından eleştirel bir gözle izlenme bilinci, aşırı kontrollü sınıf ortamı. Yine “ders anlatma düşüncesi bana zevkli geliyor” diyen öğretmen adayı sayısı mikroöğretimden sonra, anlamlı düzeyde olmasa da artmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının hem mikroöğretimden önce hem de sonra ders araç-gereçlerini kullanırken karmaşa yaşamaktan endişe duydıklarını belirtmeleri Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini uygulamanın yapıldığı süreçte almaları ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi ile ilgili alan derslerinde bu konuda belli düzeyde davranışlar kazanmış olmaları ile açıklanabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre, mikroöğretimin öğretmen adaylarının sınıfta ders anlatımına ilişkin bazı görüşlerinde olumlu yönde değişiklikler meydana getirdiği söylenebilir. Bu çalışmada mikroöğretim uygulamasının öğretmen adaylarının ders anlatırken; hata yapma, yapılan yanlışlıkları nasıl düzeltereğini bilememe, acıcılığı sağlayamama, sınıfa hakim olamama, ses tonu, konuşma hızını ayarlayamama, öğrencilerin karşısında ders verme, öğrencilerin dikkat ve ilgisini konuya çekememe, söyleyeceklerini unutma, uygulamalarda nasıl bir gösteri yöntemi uygulayacağını bilememe, duygularını kontrol edememe, dersi nasıl bitireceğini bilememe endişelerinden uzaklaşmalarında etkili olduğu belirlenmiştir. Mikroöğretim uygulamasının etkisiyle ulaşılan ve yukarıda belirtilen özellikler daha çok öğrenme-öğretme sürecine dönük öğretmen yeterlikleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin hizmet öncesi ve sonrası eğitimi sürecinde öğretmen yetiştirme programlarında mikroöğretime dönük etkinliklerde özellikle uygulama çalışmalarına ağırlık verilmesinin nitelikli öğretmen yetiştirme çalışmalarına katkı getireceği düşünülmektedir.

Mikroöğretim öğretmen yetiştirmede etkili bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Mikroöğretim uygulaması ile aday öğretmenlere başarılı ve başarısız çok çeşitli öğretim uygulamalarının izletilmesi, hem öğrenci hem de öğretmen rolünde değerlendirmelerde bulunma şansı tanınması ile öğretmen yeterlikleri konusunda nesnel ölçütlere ulaşma fırsatı sağlanabilir. Sistemli uygulamalar ile öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine bilişsel ve duyuşsal olarak daha hazır hale gelebilirler.

Laboratuvar temelli mikroöğretimle ilgili uygulamaların öğretmen yetiştiren fakültelerde daha da yaygınlaşması için araç-gereç ve malzeme ihtiyaçlarının karşılanması, Okul Deneyimi dersleri etkinliklerinde mikroöğretim uygulama-

sı üzerinde daha ciddi durulması, dönüt-düzeltilmenin daha yapıcı olarak öğretmen ve öğretmen adayının arkadaşları tarafından katılımcı bir yöntemle objektif yapılması, özellikle okul uygulamalarından sorumlu öğretim elemanlarının mikroöğretim hakkında daha fazla bilgilendirilmesi önerilebilir. Kendi sınıfında ders vermenin doğurduğu bazı olumsuzlukları en aza indirmek için öğretmen adaylarına alt sınıflardaki veya gerçek öğrencilere ders verme olanakları sağlanmaya çalışılmalıdır.

5. KAYNAKÇA

- Ananthakrishnan, N. (1993). Microteaching as a vehicle of teacher training its advantages and disadvantages. *Journal of Postgraduate Medicine*, 39 (3), 142-143.
- Bisset, Rossie T. (1999). The Knowledge bases of the expert teacher. *British Educational Research Journal*. Oxford, Feb. 25 (1), 39-55.
- Çakır Ö. ve Aksan, Y. (1992). Yabancı dil öğretmeni yetiştirmede mikroöğretimin rolü: Bir model. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 313-320.
- Çakır, Özlem (2000). Öğretmen Yetiştirmede Teoriyi Pratiğe Bağlayan Mikroöğretimin Türkiye'deki Üç Üniversitede Durumu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 62-68.
- Demirel, Özcan (2000). *Alandan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Kazu., H. (1996). *Öğretmen yetiştirmede mikroöğretim yönteminin etkililiği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Külahçı, Şadiye G. (1994). Mikroöğretimde Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Deneyimi I. Model Geliştirme. *Eğitim ve Bilim*. 18, (91), 12-23.
- Külahçı, Şadiye G. (1994). Mikroöğretimde Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Deneyimi II. Değerlendirme. *Eğitim ve Bilim*. 18, (92), 36-44.
- Macleod, G. (1987). Microteaching: end of a research era? *International Journal of Educational Research*, 11 (5), 531-541.